

Realisatie van bikepark kent pieken en dalen (2022)

Auteur: Jeroen Hoyng

Dit artikel beschrijft het proces van de realisatie van het Velorium Outdoor Sports & Bikepark in Maastricht. Het burgerinitiatief ondervindt obstakels op weg naar realisatie maar op die route dienen zich ook nieuwe kansen aan. Tijdens de verbouwing van de nieuwe locatie zijn ze open om hun doelstelling te verwezenlijken om verschillende groepen mensen aan het bewegen te krijgen.

1. Uitgangssituatie

Jatsen is een uniek Maastrichts woord en betekent erop uit trekken om te wandelen, mensen te ontmoeten en dingen te beleven. Al in 2013 constateerde Sjef Eijmael, als toenmalige voorzitter van een mountainbikevereniging, dat de jeugdigen van Maastricht te weinig jatsen. Om de jeugd te stimuleren meer te bewegen begon Sjef met een ontdekkingsreis om de fiets sport in te zetten voor sociaal maatschappelijke beweegprogramma's. In 2017 gaf de geplande ondertunneling van de A2 de mogelijkheid om op een braakliggend terrein (bij de Groene Loper) fietsvaardigheidslessen en mountainbike trainingen te verzorgen voor jong en oud uit de buurt. Het aantal deelnemers groeide tot gemiddeld 250-300 kinderen en 50-75 volwassenen die maandelijks het Green 043 Bikepark bezoeken voor fietslessen en trainingen, waaronder speciale fietsprogramma's voor BSO's en voor kinderen binnen het autisme spectrum en ADHD. Ook buiten het bikepark gaven de instructeurs fietslessen aan basisscholen, asielzoekers en statushouders, mensen met een migratieachtergrond, expats en buitenlandse studenten.

foto "Leer fietsen als een pro" op het Vrijthof

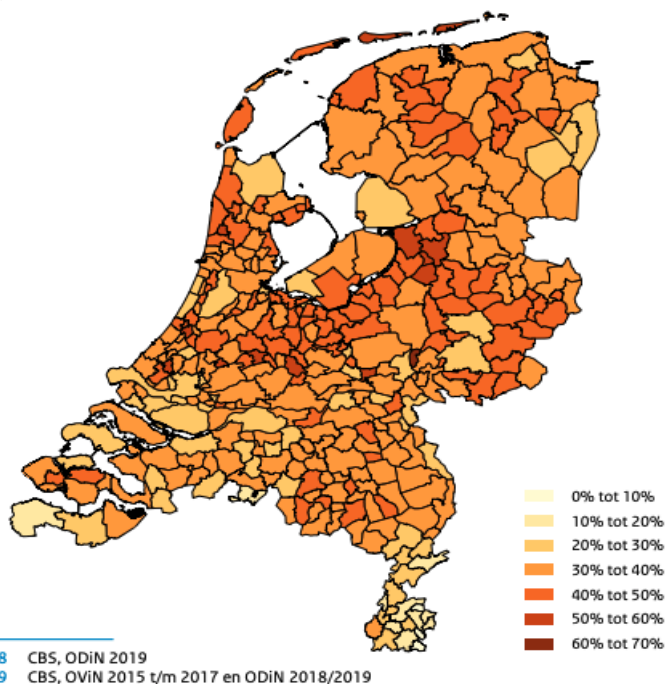
2. Kans voor burgerinitiatief

Een structureel aanbod van fietslessen voor kinderen en volwassenen is schaars en er is een groeiende vraag door verschillende organisaties. Dus na meer dan acht jaren ervaring met fietsvaardigheidslessen en mountainbike trainingen leek het initiatiefnemer Sjef Eijmael tijd om de beweegprogramma's op te schalen. Maar daar is meer ruimte voor nodig en de toenmalige locatie bij de Groene Loper was slechts tijdelijk.

Voor de stap van het Green 043 Bikepark naar het Velorium Outdoor Sports & Bikepark hebben de initiatiefnemers hun oog laten vallen op een verlaten sportpark van 35.000 m² met drie voetbalvelden en een sportkantine (tussen de Heeg en Gronsveld). Het nieuwe Velorium moet meer dan een bikepark zijn, het moet een moderne duurzame urban sportaccommodatie worden voor talentontwikkeling maar ook dienen als ontmoetingsplaatsom. Mountainbiken, BMX'en, skaten, skateboarden, steps, rolstoelsporten en bootcamp willen ze aanbieden op dit terrein. Het sportpark ligt aan de voet van het Limburgse Heuvel- en Mergelland met vele kilometers aan euregionale fietsroutes, maar daardoor ook verder van het centrum van Maastricht. Dus het wordt een uitdaging om de huidige leden en beoogde nieuwe groepen mensen naar deze locatie te trekken.

3. Bestuurlijke urgentie

Hoewel vele recreanten en toeristen zullen denken dat het Zuid-Limburgse heuvellandschap een aantrekkelijke omgeving is om te fietsen, fietst de (Zuid-)Limburger het minst van Nederland (zie figuur 1). Limburgers leggen gemiddeld 605 kilometers per jaar af op de fiets terwijl het landelijk gemiddelde staat op 861 kilometer per persoon. Gemiddeld fietst een Limburger 47 uur per persoon per jaar en dat is weinig vergeleken met het landelijk gemiddelde van 70 uur (CBS). Onderzoek van Zuid-Limburg Bereikbaar (Soest e.a., 2020) laat zien dat fiets interventies het aantal tripjes met de auto verminderd met 19,2% tot 23,9%.

Figuur 1. Aandeel fiets in verplaatsingen binnen gemeente (Bron: De Haas & Hamersma, 2020)

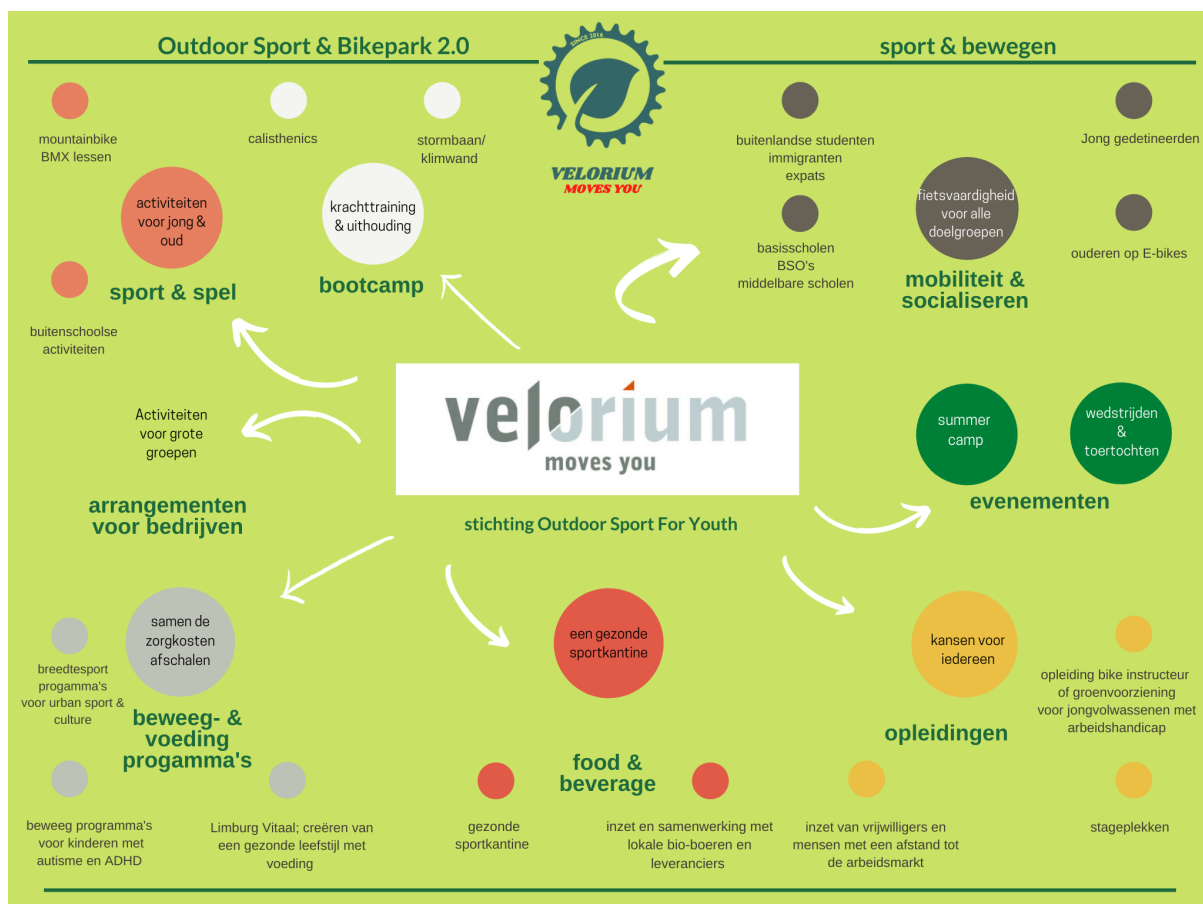
Het Nationale Sport- en Preventie Akkoord, het Maastrichts Sport Akkoord en het Uitvoeringskader van het fietsbeleid van de Provincie Limburg bevatten ambities op inclusief sporten. De thema's van het Maastrichts Sport Akkoord op het terrein van Inclusief Sporten en Bewegen zijn:

- Thema 1: van jong af aan vaardig in bewegen
- Thema 2: duurzame sportinfrastructuur
- Thema 3: een positieve sportcultuur
- Thema 4: talentontwikkeling
- Thema 5: sportevenementen inspireren

Mooie ambities die hopelijk waargemaakt kunnen worden met de ophanden zijnde bezuinigingen op bestaande sport- en beweegfaciliteiten en sociale trefpunten in de gemeente Maastricht.

4. Het plan

Het Velorium wil een bijdrage leveren aan bovenstaande vijf thema's en bijbehorende ambities van het Maastrichts Sportakkoord, maar dat vraagt volgens Sjef Eijmael wel om "behalve financiële steun ook ondersteuning bij het organiseren van zo'n organisatie". Er is een businessplan voor het Velorium Outdoor Sport & Bikepark opgesteld in 2020. Ook is er een maquette gebouwd als schaalmodel. In de infographic hieronder staat wat het bikepark wil gaan aanbieden.

Figuur 2. Infographic Velorium

Naast de vijf thema's van het Maastrichts Sport Akkoord wil het bikepark ook graag dienen als fieldlab (Living Lab en Leerbedrijf). Men wil praktijkervaringen gebruiken om de bewegingsactiviteiten van de deelnemers te monitoren voor de ontwikkeling van een gezonde leefstijl.

Bike Tutor Project

Er is een plan om met een team wetenschappers de progressie van mountainbikers te meten bij fietsbewegingen middels sensoren en een app. Dit moet een zelflerend proces worden waarin samen met instructeurs gestreefd wordt naar efficiënt leren fietsen om de mobiliteit in het verkeer en de gezondheid te verbeteren.

5. Kansen en uitdagingen bij realisatie

Er worden diverse barrières ervaren om een outdoor sport- en bikepark op te richten. Deze worden hier kort besproken.

Organisatie (Orgware)

Op 9 oktober 2020 is er een startbijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van Provincie Limburg, Maastricht Sport, Velorium, Hotel Management School Maastricht, StePS, hogeschool Zuyd en de sportformateur. Op deze bijeenkomst is het bikeparkinitiatief besproken en de verbinding gelegd met thema sportinfrastructuur in Maastricht en het Maastrichts Sport Akkoord.

Voor het bikepark zijn vergunningen nodig. Vanwege onduidelijkheid en onbekendheid met alle procedures met betrekking tot de Omgevingsvergunning (zoals de financiële verantwoording van investeringskosten, [Bibob](#) en milieuvergunning vanwege CO₂ verbruik van machines voor starten van grondverzet) helpt een adviseur van de Gemeente Maastricht bij het doorlopen van de procedures om het bikepark te verhuizen naar de nieuwe locatie.

Bij de oprichting van het tijdelijke Green 043 Bikepark in 2017 werd een stichting zonder winstoogmerk opgericht: Outdoor Sport for Youth. Bij het nieuwe Velorium Outdoor Sports & Bikepark worden nieuwe eisen gesteld ten aanzien van organisatorische en bestuurlijke kwaliteiten. Hierdoor zal de bestuursconstructie van de stichting veranderen naar een Raad van Toezicht of Commissarissen die het Dagelijks Bestuur aanstuurt. In januari 2022 komen er nieuwe bestuursleden en worden leden aangetrokken voor de nieuwe Raad van Advies/Toezicht. De statuten zijn aangepast om een beter beeld te schetsen van de daadwerkelijke inzet van de stichting zodat op termijn ook een ANBI status kan worden aangevraagd.

De locatie van het bikepark is aan de rand van Maastricht vlakbij uitvalswegen richting de grens met België en dat blijkt gevoelig voor vandalisme en inbraak. Er is een werkgroep "veiligheid in De Heeg" opgericht met vertegenwoordigers van alle organisaties die op de Maastrichterweg zijn gevestigd (bikepark, volkstuin, kinderboerderij, ezelstal), het buurthuis de Boeckel, betrokken inwoners van de Heeg, Trajekt, de Wijkpolitie, Handhaving en de Gemeente Maastricht. Ook wordt gedacht aan (tijdelijke) oplossing van het plaatsen van tiny houses, als oplossing voor vandalisme en inbraak, maar daar is een vergunning voor nodig.

Foto Velorium

Financiering (orgware)

Op 29 juni 2021 is de overdracht van de erfpacht voor 20 jaar getekend bij de notaris; de kosten zijn 13.500 euro per jaar plus [BSGW](#) van 4.500 euro. In het pachtcontract van de gemeente staan beperkende exploitatierechten: bijvoorbeeld, als stichting zonder winstoogmerk mogen ze geen fietsen verhuren (behalve voor eigen gebruik tijdens lessen) en is de exploitatie van de sportkantine beperkt.

Voor de bouw van het bikepark is een budget van ongeveer 350.000 euro nodig. Op advies van adviseurs van zowel gemeente als provincie werd bij Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) een lening van 200.000 euro aangevraagd. Het blijkt een procedure te zijn die veel tijd, geld en energie kost. Zo moeten er twee afwijzingen van banken worden verkregen. Daarnaast moeten ze een exploitatie van de afgelopen drie jaren laten maken terwijl de stichting pas met het realiseren van het nieuwe bikepark actief wordt. Ook ontbrak het de combinatie van stichting Outdoor Sport for Youth en Stichting Trailz043 aan kapitaal en Trailz043 ontvangt te weinig lidmaatschapsgeld. Bij de beoordeling werd dus niet gekeken naar het gehele businessplan voor diverse (ongebonden) urban sporten maar naar één vereniging.

Organisaties in Maastricht kunnen gebruik maken van het zogenaamde Treasurystatuut. Dat betekent dat er een waarborg voor een lening van maximaal 100.000 euro van de Gemeente Maastricht kan worden verkregen als het initiatief voldoende waardevol is voor de stad. Om het Velorium daar toegang tot te geven moet het gemeentelijk beleid hieromtrent aangepast worden. Het probleem was het woord “sport” in de statuten van het bikepark.

Omdat het Velorium (nog) géén waarborg heeft gekregen, zijn de initiatiefnemers op zoek gegaan naar alternatieve financieringen. De subsidieregeling Stimulering Bouw en

Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA) is aangevraagd voor bouw- en onderhoudskosten van sportaccommodaties en aanschaf van sportmaterialen.

Diverse sponsors zijn gevonden voor het bikepark. De Elisabeth Strouven Stichting sponsort de keuken (20.000 euro) en bierbrouwerij Brand sponsort de kantine. Daarnaast is in oktober 2021 een sponsorcontract voor 3 jaren getekend met Cube Bikes wat jaarlijks 15.000 euro oplevert. Tevens hebben zij 32 kinderfietsen geleverd. In de tweede helft van 2022 wordt gewerkt aan een hechtere samenwerking met Cube Bikes om een experience center te worden voor biketesten van Cube. In de tweede helft van 2022 en begin 2023 wordt een crowdfunding- en sponsoractie gestart en obligaties uitgegeven.

Inrichting sportpark (Hardware)

Op 1 juli 2021 is de verhuizing gestart naar het voormalig sportpark (Maastrichterweg 7) aan de zuidelijke stadsgrens. Er is meteen gestart met het opbouwen van een loods, er zijn 2 containers geplaatst en zijn er twee XC mountainbike routes op het terrein aangelegd. In september is begonnen met de bouw van een 15-20 meter hoge berg met technical features voor mountainbikers en met een starttoeren voor een jumpline van 200 meter. Er is hiervoor in totaal 62.000 ton (2.000 vrachtwagens) landbouwgrond en 3000 ton menggranulaat (waar de paden van gemaakt worden) geleverd door L'Ortye. L'Ortye regelt het grondverzet in Zuid-Limburg. Zij biedt grond met korting aan zodat de het terrein 2 meter kan worden opgehoogd en diverse bulten gerealiseerd kunnen worden.

Sinds januari 2022 wordt er gewerkt aan het bouwen van technische routes op de Veloriumberg en is er een dirt pumptrack gecreëerd. Het aanbod van mountainbike onderdelen komt in verschillende categorieën die net als bij skipistes qua moeilijkheid zijn verdeeld in kleuren.

Voor 2.000 m² geasfalteerde pumptrack uit het oorspronkelijke plan is nog geen financiering (€200.000,-). Daarbij zijn de plannen voor de inrichting van het terrein de eerste maanden van 2022 iets veranderd door de komst van een nieuwe doelgroep van jongvolwassenen die graag willen springen. Jumplines zijn aangelegd met heel veel grond om hoogteverschil te creëren. Het is voor Velorium een mooie kans om deze hechte groep met flink wat vrijwilligers in huis te halen.

Het bestaande sportpark had al een kantine en kleedkamers. Een likje verf bleek niet voldoende. De leidingen waren verroest en de keuken moest worden vernieuwd. De totale kosten voor de keuken zijn geraamd op 55000 euro. In december 2021 is gestart met een deel van de renovatie en uitbreiding van de keuken voor Kookcreatie (Maastricht UMC+) met €20.000,- sponsoring van Elisabeth Strouven. Maar dat is nog niet voldoende en dus zijn er nog extra aanvragen opgesteld maar (nog) niet gehonoreerd. Voor het duurzaam renoveren van het hele pand is €95.000 euro nodig voor isolatie, nieuwe ramen en zonnepanelen.

Sinds oktober 2021 wordt 1000 m² van het terrein verhuurd aan Silverback Sport, een aanbieder van bootcamps, calisthenics en training voor obstacle runs. Omdat een deel van het terrein nog onbenut wordt is er een idee ontstaan om 5 beachvolleybalvelden aan te leggen.

Tijdens de verbouwing open voor activiteiten (Software)

Zodra het mogelijk was werd in september 2021 gestart met wekelijkse MTB lessen voor Hai-5 (kinderen met autisme en ADHD) en BSO's de Boomhut, het Huis en Ziezo met 100 kinderen per maand. In oktober volgde de eerste fietslessen voor buitenlandse studenten en de eerste trainingen voor 30 bike-politieagenten in opleiding. In december 2021 is gestart met fietslessen geven aan kinderen met obesitas gecombineerd met gezonde snack en excursies ([wijksafari](#), kinderboerderij, bezoek Ezelstal Hans en Grietje). Als de renovatie van de keuken gereed is wil nieuw bestuurslid Willem Emons kooklessen geven over gezonde voeding aan ouders van kinderen met obesitas (Kookcreatie en MUMC+).

In oktober 2021 is het team met vrijwilligers uitgebreid met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door Levanto, Relim en Mondriaan. In 2022 vervolgt met cliënten van Maasveld en is een samenwerking met Trajekt opgestart voor sociaal maatschappelijke projecten. Er is een van de containers ingericht als fietswerkplaats en daar worden de fietsen hersteld.

Er is ook subsidie van NOC NSF en Stichting Maastricht Vitale Stad ontvangen om vijf mensen op te leiden tot LSR-1 sport en recreatie instructeur.

Het eerste grote evenement is reeds achter de rug. Een filmpje van de PUMP IT UP! Tours staat op [de website](#). In juni 2023 organiseert Velorium een euregionale monstertocht van 300 km met 5.000 hoogtemeters op de mountainbike! op één dag. Het parcours voert deelnemers door grensoverschrijdende fietsvriendelijke regio van Zuid-Limburg, de Eifel, Ardennen en de Kempen.

6. Toekomstplannen

De trekkers van het Bikepark zitten niet stil. Voordat de officiële opening plaatsvindt, zijn ze al met plannen voor de toekomst bezig. Het Velorium wil binnen een termijn van vijf jaar:

1. een zelfstandig opererende organisatie zijn met een sterke positie met Euregionale samenwerkingen;
2. een professionele uitvoeringsorganisatie voor sport en beweegactiviteiten in de Euregio;
3. Honorering en uitbreiding management, personeel en vrijwilligersaanbod;
4. Uitbreiding programma's van fietslessen voor iedereen die fietsvaardigheden wil leren, zowel voor autochtonen als voor mensen met een migratie achtergrond;
5. Uitvoeringsprogrammering vitaliteit en mobiliteit in samenwerking met een zorgorganisatie, de publieke sector, het bedrijfsleven en sport, beweeg- en mobiliteitsorganisaties;
6. BBL-opleidingen in de sport en recreatiesector ism Vista, Cios, HMSM en Fontys.

Daarnaast worden verkenningen gedaan voor samenwerking met de volgende partijen:

- met ANWB en horeca om bestaande MTB routes in Zuid-Limburg op te waarderen;
- met Mountainbike Ontwikkeling Zuid Limburg (MOZL) is een afspraak gemaakt om aansluitingen van MTB routes naar Velorium te realiseren. Velorium wordt dan een officiële MOZL MTB hub, als start- en finishlocatie van routes.
- met AZC/COA voor het geven van fietslessen aan asielzoekers en statushouders;
- via Icarus jeugdgevangenis voor projecten met jongvolwassenen;

- met Universiteit Maastricht en Zuid-Limburg Bereikbaar voor fietslessen voor buitenlandse studenten;
- met Gemeente Maastricht voor fietslessen voor immigranten en expats;
- via Servatius (woningbouwvereniging) voor inwoners uit de buurt.
- en studenten van de HMSM zijn gestart met een onderzoek voor een businessplan voor fietsvakanties in de euregio.

Sjef Eijmael: *“We hopen op 31 maart het pachtcontract te kunnen tekenen, in april en mei te verhuizen en in te richten zodat we in juni kunnen openen”*. Bedoeld werd de opening op mei 2021 maar eerst moet de kantine met keuken, terras, de vele MTB trails en technical features zoals de jumplijnen klaar zijn. Door gebrek aan financiën moeten vele werkzaamheden uitgevoerd worden door vrijwilligers en dat kost tijd. Een belangrijke les om flexibel te zijn en een lange adem hebben. Wethouder Mackus van Maastricht brengt ons op 7 december 2022 een bezoek, waarin we hopen op een financiële bijdrage” dan kan de grand opening 2023 plaatsvinden.

Bronnen

- Haas, M. de & Hamersma, M. (2020). [Fietsfeiten: nieuwe inzichten](#). Den Haag: Kennisinstituut voor mobiliteitsbeleid (KiM)
- Soest, D. van, Stelling, C. & Meurs, H. (2020). Structural effects of mobility management. Muconsult
- Academische werkplaats Publieke Gezondheid Limburg (2020). [indigo onderzoekt effect van combinatie interventies in fysieke en sociale omgeving](#)
- [Uitvoeringskader gedragsbeïnvloeding fiets](#)
- [Businessplan Bikepark 043 2.0](#)
- www.velorium.nl
- <https://www.facebook.com/velorium.nl>